

*Виховання гендерної культури
та
гендерної рівності в системі освіти*

*Укладач: методист КЗ ДНМЦ ПС
Сафонова Ольга Володимирівна*

Важливо!

Мета гендерного виховання полягає не в тому, щоб зробити кардинальні зміни у виховному процесі та навчати дівчат бути сильними та активними, а хлопців – чуйними та охайними.

Діти мають знати, що вони – унікальні особистості, які можуть мати різні риси характеру та бути спокійними, сумлінними, рішучими, сміливими, емоційним, сором'язливим незалежно від того, якої вони статі.

Визначення термінів

Гендер (англ. gender - стать від лат. genus-рід): *соціальна стать*, що визначає поведінку людини в суспільстві

і те, як ця поведінка сприймається;

соціально обумовлені ролі,

і сфери діяльності

чоловіків та жінок,

які залежать

не від біологічних

статевих відмінностей,

а від соціальної організації

суспільства.

Гендер визначає соціально-рольовий статус, соціальні можливості людини (чоловіка та жінки) в усіх сферах життєдіяльності: освіті, професійній діяльності, розподілі сімейних ролей, репродуктивній поведінці, доступі до влади.

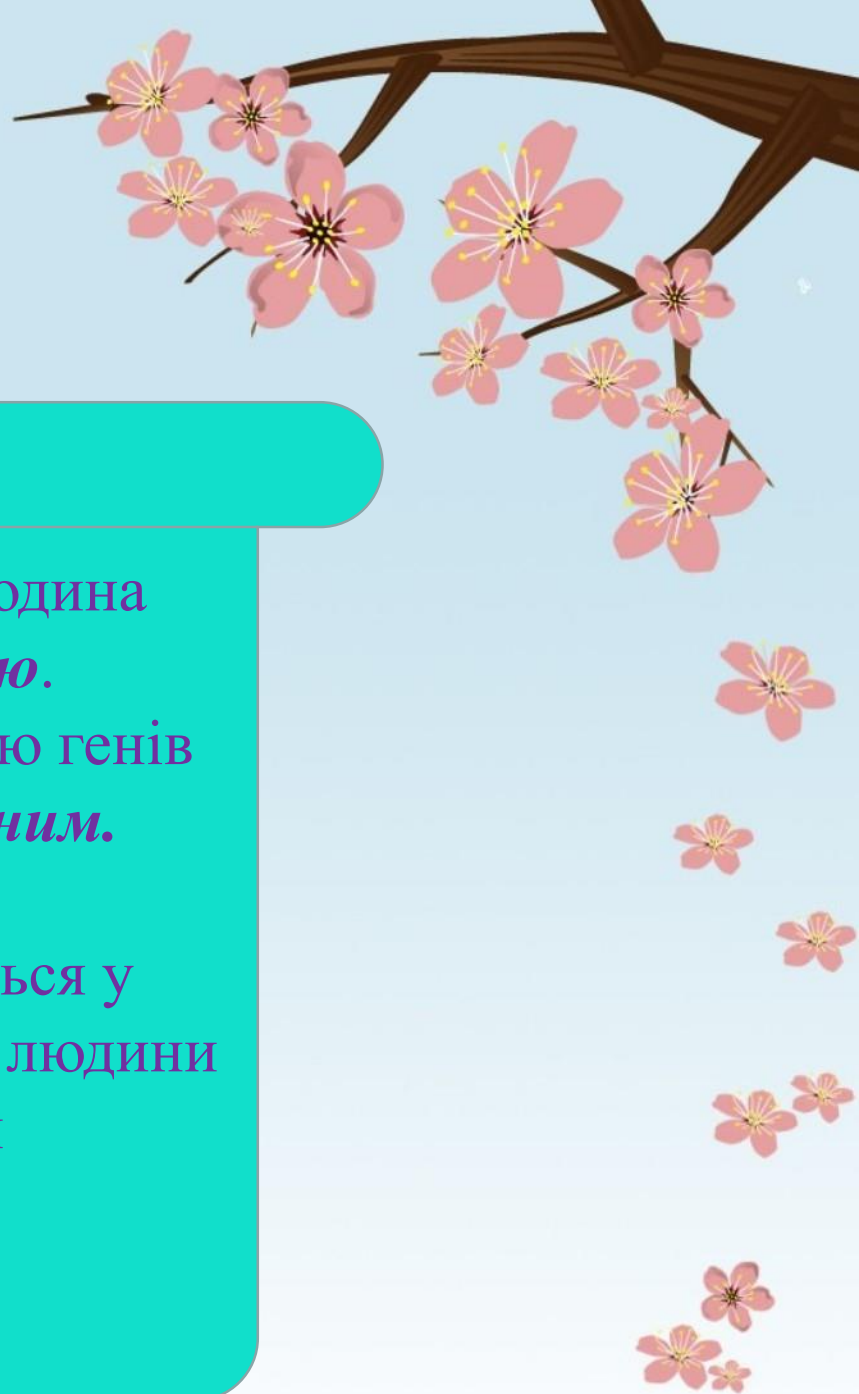

Визначення термінів

Стать - визначає, чи є людина
чоловіком або жінкою.

Вона зумовлена структурою генів
і є поняттям біологічним.

Ознаки статі формуються у
процесі статевого розвитку людини
від моменту зачаття
до досягнення нею
статевої зрілості.

Ознаки статі:

- з'являються самі собою (без зовнішнього впливу)
- є універсальними, не залежать від країни, культури, релігії
- ніколи не змінюються в історичному процесі
- властиві лише одній статі

Ознаки гендеру:

- є культурною традицією
- істотно відмінні в різних країнах і навіть в одній країні (залежно від населеного пункту чи соціального прошарку)
- можуть змінюватися з часом
- властиві людям різної статі

Визначення термінів

***Гендерна ідентичність** - усвідомлення особистістю себе як представника чи представниці статі, гендеру, відчуття свого жіночого, чоловічого або андрогінного тіла, усвідомлення своєї приналежності до чоловічої, жіночої або якоїсь іншої статі у соціальному контексті.*

Гендерна ідентичність поетапно формується в особистості у ході виховання та соціалізації

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ГЕНДЕРУ

Період з одного до шести років вважається дуже важливим у формуванні гендерних уявлень

1) МАРКУВАННЯ ГЕНДЕРУ

До 2-3 років дитина вже знає, хто вона – хлопчик чи дівчинка, і відповідно позначає себе

2) ГЕНДЕРНА СТІЙКІСТЬ

У дітей 3-4 років формується стале уявлення про те, що дівчинка стане згодом жінкою, а хлопчик – чоловіком. Але на цій стадії діти ще не розуміють, що стать є незворотнім феноменом, вони вважають, що завдяки зовнішнім змінам можна змінити свою статеву належність

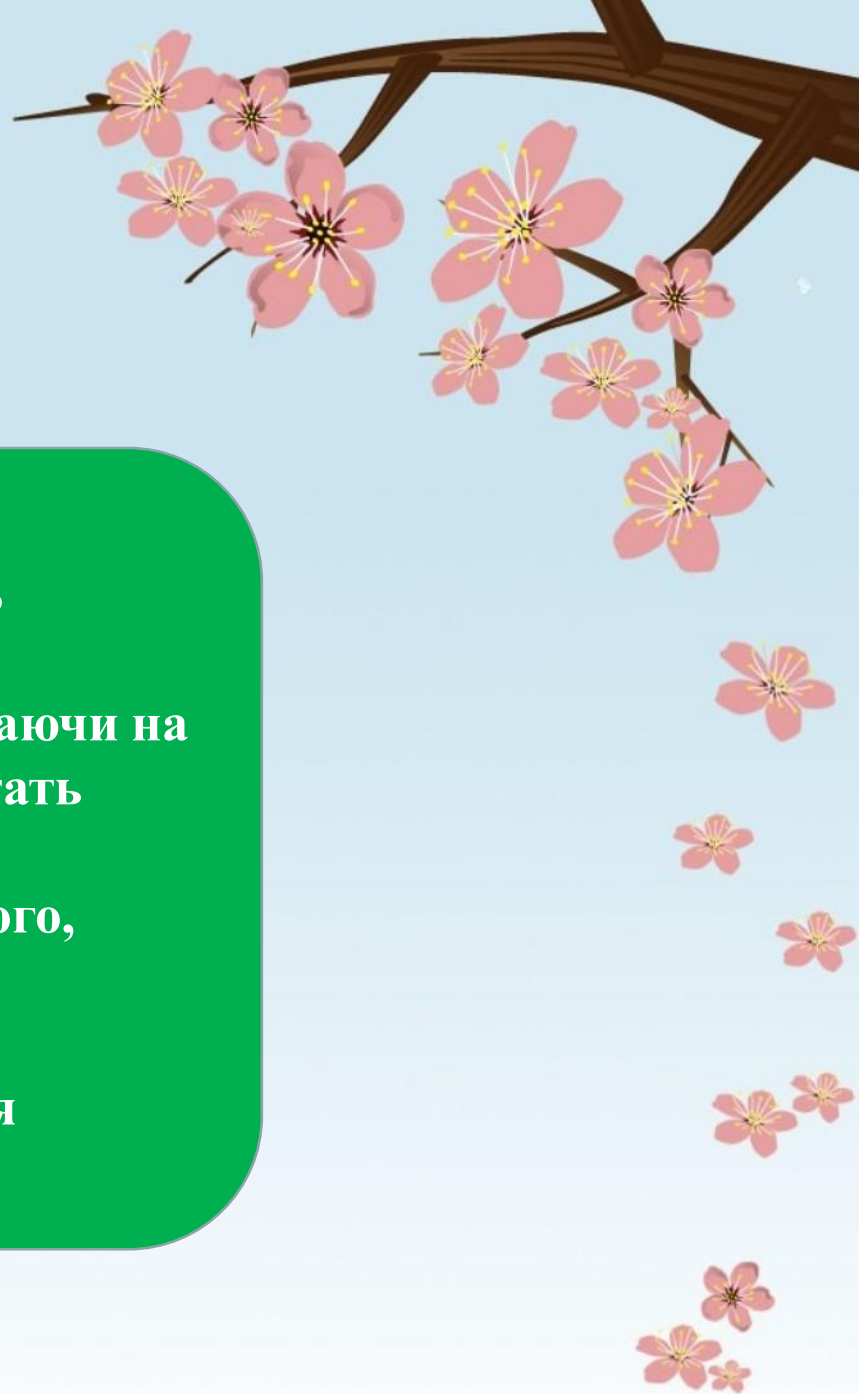

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ГЕНДЕРУ

3) ГЕНДЕРНА НЕЗВОРОТНІСТЬ

Дитина 4-7 років знає, що незважаючи на її прагнення, змінити свою стать їй не вдасться, і що стать не залежить від того, який одяг, зачіску дитина носить, якими іграшками грається

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ГЕНДЕРУ

Наступний найважливіший етап формування гендерної ідентичності

—
це підлітковий вік.

Цей віковий період є важливим етапом становлення статево-рольової ідентичності, бо саме у цьому віці відбувається активне усвідомлення суті своїх ставлень до інших людей та самого себе, розширюється й уточнюється статево самовизначення.

Підлітковий вік
визначає подальший розвиток особистості, орієнтацію на справжні зразки *Я - чоловіка* і *Я - жінки*

*У підлітковому віці бурхливе
статеве дозрівання,
зміна форм тіла,
романтичні переживання,
еротичні бажання
стимулюють формування
гендерної ідентичності.*

**Відбувається активне
засвоєння норм поведінки
і становлення характеру
під впливом
соціальних норм і очікувань**

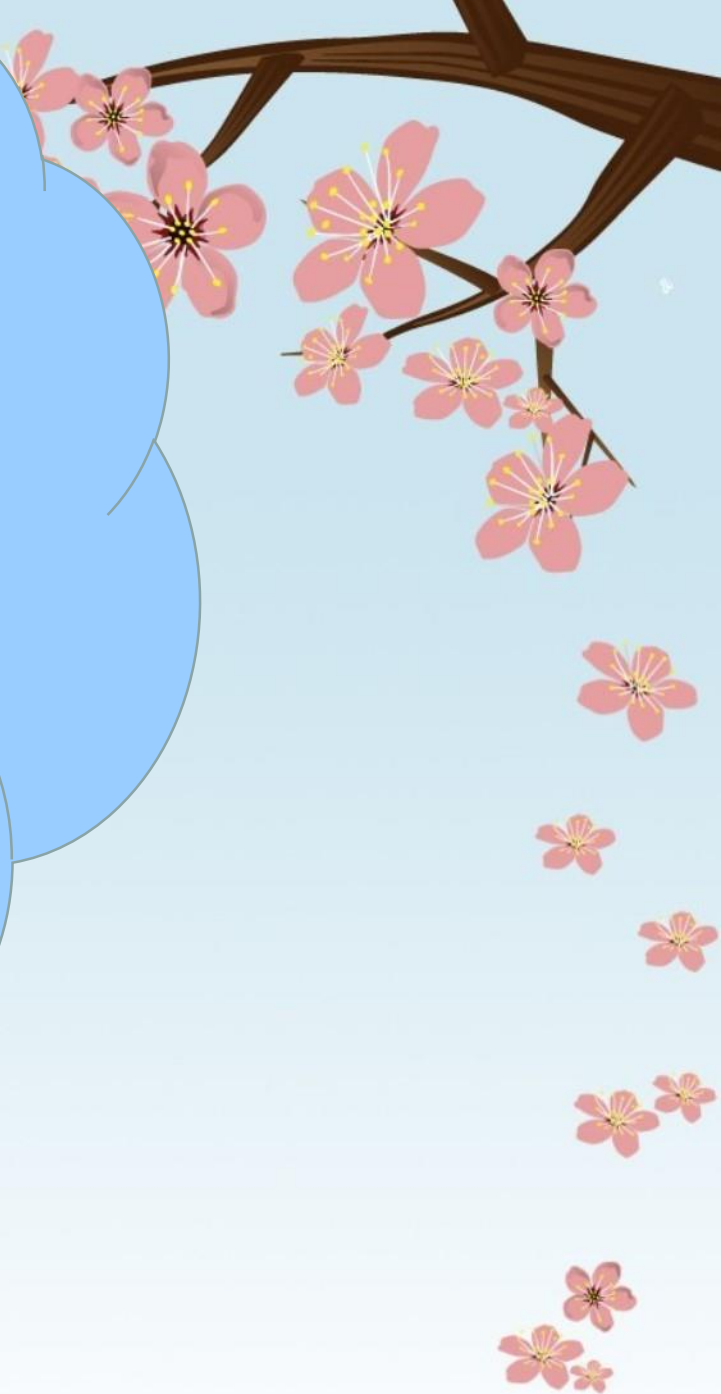

Підлітки починають орієнтуватися на ті стереотипи поведінки, що прийняті в їхньому середовищі й активно пропагуються масовою культурою.

На сьогодні ідеалом дівчини може стати сильна, успішна і самостійна жінка.

Дедалі рідше домінування чоловіка в любові, родині й колективі сприймається як норма.

Нинішні підлітки і молоді люди більш ліберальні у своїх поглядах на сексуальність і гендерні ролі.

***Гендерні знання особливо
важливі у цей період,
коли підлітки починають
здобувати життєвий досвід.***

***І їх дорослішання складається
з трьох основних аспектів –
самопізнання
самовираження
самоствердження***

Гендерні аспекти статевого виховання формують у молоді:

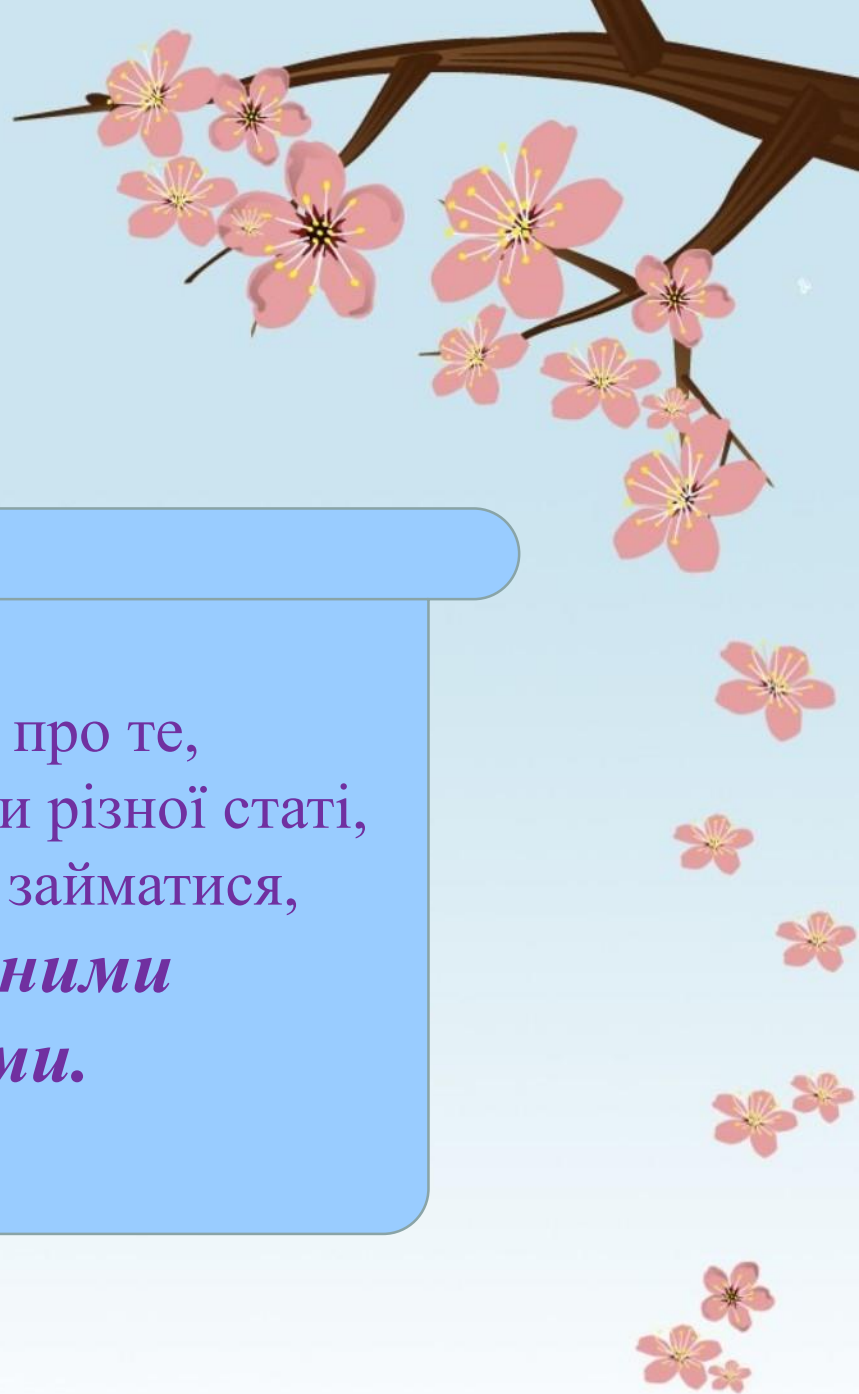

- усвідомлення себе представником своєї статі*, що підтримує самооцінку й почуття самоповаги, впевненість і потенціал самореалізації;
- необхідних навичок спілкування й взаєморозуміння*, а також здатності приймати усвідомлені рішення щодо міжстатевих відносин;
- здатності й прагнення оцінювати свої вчинки* стосовно інших людей з урахуванням статевої належності;
- «соціальної» відповідальності у взаєминах між статями*, переконання, що й в інтимних стосунках людина не є незалежною від суспільства;
- прагнення мати* міцну, дружну сім'ю, що відповідає сучасним вимогам суспільства: народження дітей, рівноправність батька й матері в сім'ї; свідоме й відповідальне ставлення до виховання дітей

Визначення термінів

Спрощені уявлення про те, як мають поводитися люди різної статі, який одяг носити і чим займатися, називають *гендерними стереотипами*.

Гендерна рамка дівчини

чуйна
охайна
добра господиня

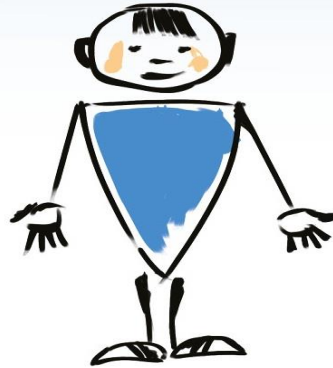
...

Гендерна рамка хлопця

мужній
стриманий
амбіційний

...

Приклади гендерних стереотипів щодо жінок

- ❖ Усі жінки мріють вийти заміж.
- ❖ Усім дівчатам подобається рожевий колір, серіали і шопінг.
- ❖ Жінки погано водять машину і нічого не тямлять у техніці.
- ❖ У жінок геть відсутня логічне мислення.

Приклади гендерних стереотипів про чоловіків

- ❖ Справжні чоловіки не плачуть, це ганьба!
- ❖ Чоловіки бояться розумних і успішних жінок.
- ❖ Всі чоловіки обожнюють пити пиво і дивитися футбол.

Про стереотипи у навчанні та вихованні

- статеворольовий підхід**
до навчання та виховання в освітніх закладах
(гендерні стереотипи щодо очікуваної поведінки
дівчат і хлопців, роздільні уроки, «подвійна мораль»
до оцінювання поведінки дівчат і хлопців тощо)
- фемінізація освіти**
(суттєве переважання жінок серед педагогів та
фахівців в закладах освіти)
- гендерні стереотипи у виборі напрямів навчання
та професій для дівчат і хлопців**
(«жіночі» і «чоловічі» сфери діяльності, професії)
- гендерні стереотипи у виборі напрямів
позашкільної освіти для дівчат і хлопців, що
спрямована на розвиток творчих здібностей і
талантів дітей**

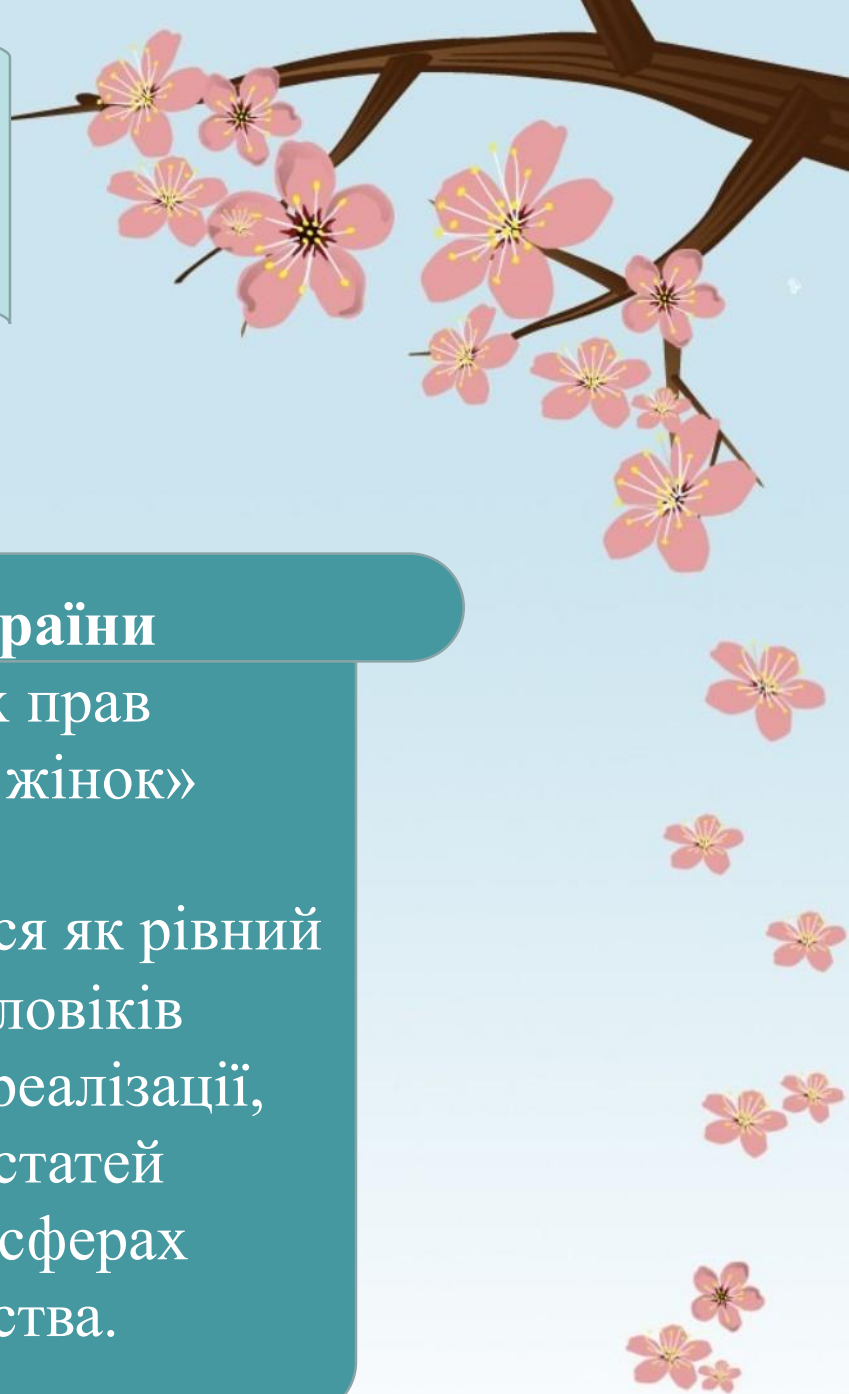

Визначення термінів

Відповідно до Закону України
«Про забезпечення рівних прав
і можливостей чоловіків та жінок»
(розділ 1, ст. 1)

гендерна рівність трактується як рівний
правовий статус жінок і чоловіків
та рівні можливості для його реалізації,
що дозволяє особам обох статей
брати **рівну участь** у всіх сферах
життєдіяльності суспільства.

ГЕНДЕРНА

РІВНІСТЬ

співпраця та партнерство
між жінками і
чоловіками

участь у процесах
прийняття рішень і
розподілі ресурсів
незалежно від статі

виключення подвійних
стандартів щодо
чоловіків і жінок
(різне ставлення
залежно від статі)

свобода вибору для
розвитку своїх
здібностей
без обмежень,
пов'язаних із
гендерними ролями та
стереотипами.

можливість кожній
людині знайти свій
спосіб самореалізації
незалежно від
гендерних стереотипів

Визначення термінів

Гендерне виховання - це цілеспрямований і систематичний вплив на свідомість, почуття, поведінку вихованців з метою формування в них егалітарних цінностей, поваги до особистості, незалежно від статі, розвитку індивідуальних якостей і здібностей задля їх самореалізації, оволодіння навичками толерантної поведінки та з метою побудови громадянського суспільства

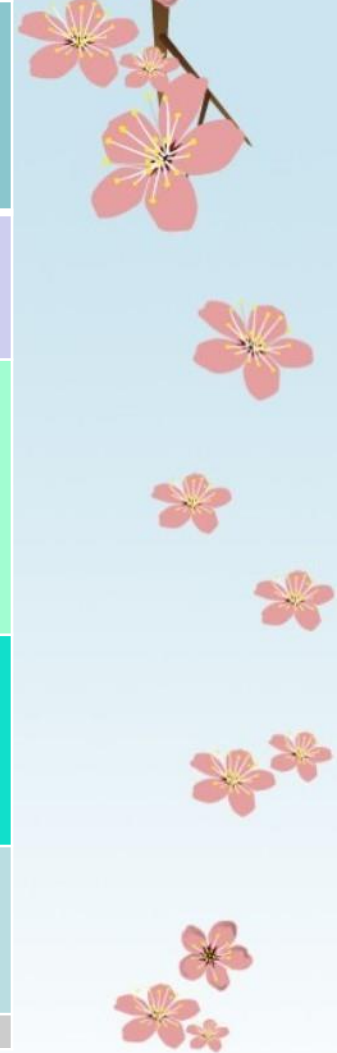
Гендерне виховання особистості здійснюється під впливом родини, освіти, засобів масової інформації, релігії, мистецтва, мови, правової та державної політики

Основні принципи гендерного виховання

- уникнення будь-яких проявів упередженості та дискримінації вимог до навчання і поведінки хлопців і дівчат
- статево нейтральні вимоги до дотримання правил поведінки, уникнення нав'язування стереотипів
- орієнтація на індивідуальний розвиток здобувачів освіти, їх здібності, уподобання, можливості оволодіння універсальними вміннями та навичками незалежно від статі
- однакові педагогічні вимоги, тон і зміст звертання до хлопців і дівчат
- уникнення орієнтації на стать у спілкуванні

Завданнями соціально-психологічного супроводу гендерного виховання є:

психологічне просвітництво здобувачів освіти, батьків і педагогів з усього спектру гендерних проблем

діагностика формування гендерної складової особистісного розвитку здобувачів освіти

консультування здобувачів освіти, батьків і педагогів з питань гендерних відмінностей і гендерних відносин

Корекційна та тренінгова робота з розвитку гендерної самосвідомості здобувачів освіти та гендерної толерантності, з придбання досвіду ефективної гендерної взаємодії і подолання негативних наслідків гендерних стереотипів

**ДЯКУЮ
ЗА
УВАГУ!**